

ACC. N.R. 10676: 1-3.

Landskap: ..... Småland ..... Upptecknat av: ..... Gustaf Carlsson .....

Härad: ..... Södra Tjust ..... Adress: ..... Stormbo, Ankarsrum. ....
Hallingeberg

Socken: ..... Berättat av: .....

Uppteckningsår: ..... 1948 ..... Född år *1905* i *K. Ö.orp, H. allingeberg*

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Svar å frågelistå om "offer mot sjukdom".

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R M.10676:1.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Sid.1.

Svar å frågelistan om "offer mot sjukdom."

Det troddes förr, att det inte var bra, att slå ut hett vatten på marken såsom på gräsmattor och dylikt, där det således kunde tänkas att det fanns levande varelser under jordytan. Det som vållade sjukdomen var "alvera" (obs! uttalas inte älvor här i trakten utan alvera med rullande "l-ljud"). Det kan vara "alver" i jorden, sa de gamla, men det är möjligt att de menade älvor, och att dessa kunde komma i vägen för det heta vattnet. Sjukdomen de kunde råka ut för bestod av utslag och kallades också "alver". För att skydda sig skulle man spotta på marken. Vatten som man tvättat sig i (särskilt på kroppen) borde inte slås ut sen det blivit mörkt på kvällen utan skulle då stå till nästa dag. Helst borde man även lägga glöd i vattnet samt spotta då det slogs ut, även om vattnet var avkallnat. "Alvera" sökte man bli fri från genom att nån "klok gubbe" läste över den sjuke. Men offer dugde också att försöka med. Upptecknaren har hört, att gamla brukade offra (oftast en slant) under någon jordfast sten, men också exempelvis mellan golvplankorna inne i en bod eller en linbastu. Offerslanten skulle naturligtvis "offras", d.v.s. läggas så, att ingen efteråt kom

Forts. om "offer mot sjukdom".

åt den. /

Då man gjorde sina behov ute i det fria, exempelvis då man kastade sitt vatten, skulle man spotta efteråt. Helst tre gånger. Att spotta ansågs vara ett skydd mot sjukdom, särskilt då för utslag (alvera). /

Att söka fästa sjukdom vid träd eller andra föremål har nog förekommit i trakten. Något spec. exempel kan dock inte givas, men upptecknaren har hört berättas att vid tandvärk petade man om grundligt i den värkande tanden och satte sedan nålen i en stock inne i en gammal linbastu. Nålen skulle nämligen anbringas på en plats där det var mörkt. /

Vid vissa sjukdomar såsom "skerva" var det bra med jorddragning av det sjuka barnet, ansågs det. I Odensvi socken (Kalmar län) lär ha funnits ett träd där barn dragits genom ett hål. Upptecknaren har dock aldrig sett trädet och vet ej om det nu finns kvar. Förmodligen fanns i detta träd något självvuxet hål som användes för ändamålet.

ACC. N:R M.10676:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Forts. om "offer mot sjukdom".

Offer till något visst trädslag har upptecknaren inte hört talas om.

Någon offerkälla i trakten känner upptecknaren inte heller till.

Att man offerat vid sjukdom och lagt en slant under en sten har upptecknaren hört. Om det gällt någon viss sten är dock otroligt.

Den som hade vårtor på händerna skulle gno vårtorna med en fläksvål och sedan lägga svålen under en sten. På tal om vårtor, minns upptecknaren också ett gammalt talesätt: Man skulle vid månsken en kväll liksom tvätta händerna i månskenet samt säga: "Jag tvättar mina händer i månsken och nu ska mina vårtor gå bort!"

Sid.3.